

הלכות שביתת יום טוב פרק ד

א. אין מוציאין את האש: לא מן העצים, ולא מן האבנים, ולא מן המתכות כגון שחוככין אותן זו בזו או מפין זו בזו, עד שתצא האש; וכן הנפט החד ביותר שהוא כמים, שמנידין אותו עד שידלק; או כלי זך קשה או זכוכית מלאה מים, שמניחין אותה כנגד עין השמש עד שיחזור נגהה לפשתן וכיוצא בו וידלק. כל זה וכיוצא בו אסור ביום טוב, שלא התר ביום טוב אלא להבעיר מאש מצויה; אבל להמציא אש אסור, שהרי אפשר להמציא אותה מערב יום טוב.

ב. אף על פי שהתרה הבערה ביום טוב שלא לצורך, אסור לכבות את האש אפלו הבערה לצורך אכילה שהכבוי מלאכה, ואין בו צורך אכילה כלל; וכשם שאין מכבין את האש, כך אין מכבין את הנר. ואם כבה, לוקה כמי שארג או בנה.

ג. אין מסלקין את פי הנר למעלה כדי שתכבה, ואין מסירין את השמן ממנה. ואינו חותך את ראש הפתילה בכלי, אבל נופץ את ראשה בידו. אגדה שלעצים שהדלקה במדורה כל עץ שלא אחזה בו האש מתר לשמשו, ואינו דומה למסיר שמן מן הנר.

ד. אין מכבין את הדלקה כדי להציל ממון ביום טוב, בדרך שאין מכבין בשבת; אלא מניחה, ויצא. ואין מכבין את הנר מפני תשמיש המטה, אלא כופה עליו כלי, או עושה מחצה בינו לבין הנר, או מוציאו לבית אחר. ואם אינו יכול לעשות אחת מכל אלו, הרי זה אסור לכבות; ואסור לשמש, עד שתכבה מאליה.

ה. מתר לטלטל את הנר והוא דלוק, ואין גוזרין שמה יכבה. ואסור להניח את הנר על גבי הדקל וכיוצא בו ביום טוב, שמה יבוא להשתמש במחבר ביום טוב.

ו. אין מעשגין בקטרת ביום טוב, מפני שהוא מכבה ואפלו להריח בה; ואין צריך לומר לגמר את הבית ואת הכלים, שהוא אסור. ומתיר לעשן את הפרות כדי שיכשרו לאכילה, כמו שמתיר לצלות בשר על האש. וממתקין את החרדל בגחלת שלמתכת אבל לא בגחלת שלעץ, מפני שהוא מכבה. ואין מכבין את העץ, כדי שלא תתעשן הקדירה או הבית.

ז. אין נופחין במפוח ביום טוב, כדי שלא יעשה בדרך שהאמנין עושין; אבל נופחין בשפופרת. אין עושין פחמין, ואין גודלין את הפתילה, ולא מהבהבין אותה, ולא חותכין אותה לשנים בכלי; אבל ממעכה ביד ושורה אותה בשמן ומניחין אותה בין שני נרות ומדליק באמצע, ונמצאת הפתילה נחלקת בפי שני נרות.

ח. אין שוברין את החרס ואין חותכין את הניר לצלות עליהם, ואין פוצעין את הקנה לעשותו כמו שפוד לצלות בו מליח. שפוד שגוצף אף על פי שהוא יכול לפשטו בידו, אין מתקנין אותו. שני כלים שהן מחברין בתחלת עשייתן, כגון שני נרות או שני כוסות אין פוחתין אותן לשנים, מפני שהוא מתקן כלי.

ט. אין משחזין את הסכין במשחזת שלה, אבל מחדדה על גבי העץ או על גבי חרס או אבן; ואין מורים דבר זה לרבים, כדי

שלא יבואו לחדדה במשחזות. במה דברים אמורים, בשיכולה לחתך בדחק או שנפגמה; אבל אם אינה יכולה לחתך כלל אין משחזין אותה אפלו על העץ, שמא יבוא להשחיתה במשחזות. ומפני זה אסרו לראות ספין לעם הארץ ביום טוב, שמא תהיה פגומה, ויאמר לו זו אסור לשחט בה, משום פגמתה: ילך ויחדדה במשחזות. וחקם שראה הספין לעצמו, הרי זה משאילה לעם הארץ.

י. אין מבקעין עצים ביום טוב, לא בקרדם ולא במגל ולא במגרה, אלא בקופים ובצד החד שלו, אבל לא בצד הרחב מפני שהוא כקרדם. ולמה אסרו בקרדם וכיוצא בו שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, שהרי אפשר היה לו לבקע מערב יום טוב. ולמה לא נאסר הבקוע כלל מפני שאפשר שיפגע עץ עבה ולא יכול להבעירו, וימנע מלבשל; לפיכך התירו לבקע בשנוי. וכל הדברים הדומין לזה מזה הטעם התירו בהן מה שהתירו, ואסרו מה שאסרו.

יא. לא תכנס אשה בין העצים, לטל מהן אוד לצלות בו. ואין סומכין את הקדרה ולא את הדלת בבקעת שלקורה, שלא התירו לטלטל עצים ביום טוב אלא להסקה בלבד.

יב. מסלקין תריסי חניות ומחזירין אותן ביום טוב, כדי שיוציא תבלין שהוא צריך להן מן החנות, ולא ימנע משמחת יום טוב. במה דברים אמורים, בשיש להן ציר באמצע; אבל יש להן ציר מן הצד, אסור גזרה, שמא יתקע. ושאין להן ציר כל עיקר, אפלו בבית מתר להחזיר.

יג. כלים שהן מפצלין, כגון מנורה שלחליות וכסא ושלחן שהן חתכות חתכות מעמידין אותן ביום טוב, והוא שלא יתקע: לפי שאין בנזין בכלים. אבנים שלבית הכסא, מתר לצדדן ביום טוב בנזין עראי הוא, ומשום כבודו לא גזרו.

יד. העושה מדורה ביום טוב כשהוא עורך העצים, אינו מניח זה על גבי זה עד שיסדר המערכה; מפני שנראה כבונה, אף על פי שהוא בנזין עראי, אסור: אלא או שופך העצים בערבוב, או עורך בשנוי. כיצד מניח עץ למעלה, ומניח אחר תחתיו ואחר תחתיו, עד שהוא מגיע לארץ.

טו. וכן הקדרה אויחז אותה, ומכניס האבנים תחתיה; אבל לא יניחנה על גבי האבנים. וכן המטה אויחז הקרשים למעלה, ומכניס הרגלים תחתיהן. אפלו ביצים לא יעמיד אותן שורה על גבי שורה עד שיעמדו כמו מגדל, אלא ישנה ויתחיל ממעלה למטה. וכן כל כיוצא בזה, צריך שנוי.

טז. מסירין זבובין הנתלים בבהמה, אף על פי שהן עושין חבורה. ואין מילדין את הבהמה ביום טוב, אבל מסעדין. כיצד אויחז בולד שלא יפל לארץ, ונופח לו בחטמו, ונותן יד לתוף פיו. היתה בהמה טהורה, ורחקה את הולד מתר לזלף משליטה עליו, ולתן בול מלח ברחמה, כדי שתרחם עליו; אבל הטמאה אסור לעשות לה כן, לפי שאינה צריכה.

יז. כלי שנשטמא מערב יום טוב, אין מטבילין אותו ביום טוב גזרה, שמא ישהה אותו בטמאתו; ואם היה צריך להטביל מים שבו מטביל את הכלי במימיו, ואינו חושש. כלי שהיה טהור

לתרומה ורצה להטבילו לקדש, מתר להטבילו; וכן כל פיוצא
בזה, מטבילות שאר המעלות.

יח. כלי שנטמא ביום טוב, מטבילין אותו ביום טוב. נטמא
הכלי במשקין טמאין שהן ולד הטמאה מערב יום טוב מטבילין
אותו ביום טוב, לפי שהוא טהור מן התורה כמו שיתבאר
במקומו. ומדלין בדלי טמא, והוא טהור מאליו. נדה שאין
לה בגדים להחליף, מערמת וטובלת בבגדיה.

יט. דברים רבים אסרו ביום טוב, משום גזרת מקח וממכר.
פיצד: אין פוסקים דמים כתחלה על הבהמה ביום טוב, אלא
מביא שתי בהמות שוות זו לזו ושוחטין את אחת מהן ומחלקין
ביניהן; ולמחר יודעין כמה דמי שניה, וכל אחד ואחד נותן
דמי חלקו. וכשהן מחלקין ביניהן, לא יאמר זה אני בסלע
ואתה בשתיים שאין מזכירין שם דמים; אלא זה נוטל שלישי,
וזה נוטל רביעי.

כ. כשהן מחלקין, לא ישקלו במאזנים: שאין משגיחין בכף
מאזנים כל עיקר; אפלו לתן בו בשר לשמרו מן העכברים אסור,
אם היו המאזנים תלויין, מפני שנראה כשוקל בכף מאזנים.
וטבח אמן, אסור לשקל בידו. ואסור לשקל בכלי מלא מים.
ואין מטילין חלשים על המנות; אבל מטילין חלשים על בשר
הקדשים ביום טוב, כדי לחבב המצוה.

כא. לא יאמר אדם לטבח, תן לי בדינר בשר, אלא תן לי חלק
או חצי חלק; ולמחר עושין חשבון על שויו. וכן לא יקח
מבעל החנות במדה, או במשקל; אלא פיצד הוא עושה אומר
לחנוני מלא לי כלי זה, ולמחר נותן לו שויו. ואפלו היה כלי
המיוחד למדה, ימלאנו והוא, שלא יזכר לו שם מדה.

כב. הנחתום מודד תבלין ונותן לקדרה, בשביל שלא יפסיד
תבשילו; אבל האשה, לא תמד קמח לעיסה. וכן לא ימד אדם
שעורים לפני בהמתו, אלא משער ונותן לה.

כג. ומתן לקח מן החנוני ביצים ואגוזים במנין, וכן כל פיוצא
בהן ובלבד שלא יזכר לו שם דמים, ולא סכום מנין. פיצד
סכום המנין: הרי שהיה נושה בו עשרה רמונים או עשרה
אגוזים לא יאמר לו ביום טוב, תן לי עשרה כדי שיהיה לך
אצלי עשרים; אלא לוקח סתם, ולמחר עושה חשבון.

כד. הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו, או אצל הפטם הרגיל
אצלו, ולוקח ממנו בהמה ועופות, כל מה שירצה והוא שלא
יזכר לו שם דמים, ולא סכום מנין.

כה. הלואת יום טוב, תובעין אותה בדין: שאם תאמר לא
נתנה להתבע, אינו נותן לו כלום; ונמצא נמנע משמחת יום
טוב.

כו. אף על פי שאין מגביהין תרומה ומעשרות ביום טוב כשבת,
אם היו לו תרומות ומעשרות שהגביהן מאמש, הרי זה מוליכין
לכוהן ביום טוב; ואין צריך לומר חלה וזרוע ולחיים וקבה,
שמוליכין לכוהן ביום טוב. וגבאי צדקה גובין מן החצרות
ביום טוב; ולא יהיו מכריזין בדרך שמכריזין בחל, אלא גובין
בצנעה, ונותנין לתוך חיקן, ומחלקין לכל שכוונה ושכוונה בפני
עצמה.

הלכות שביתת יום טוב פרק ה

א. אף על פי שהתרה הוצאה ביום טוב, אפלו שלא לצורך, לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחל, אלא צריך לשנות; ואם אי אפשר לשנות, מתר. פיצד: המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקפה, אבל מביא הוא על כתפו או לפניו. המוליך את התבן לא יפשיל את הקפה לאחוריו, אבל מוליכה בידו.

ב. וכן משאות שדרךן לשא אותן במוט, ישא אותן על גבו מאחוריו; ושידרךן לשא אותן מאחוריו, ישא אותן על כתפו; ושידרךן להנשא על הכתף, ישא אותן בידיו לפניו או יפרס עליהן בגד. וכן כל פיוצא בזה משנוי המשא. ואם אי אפשר לשנות, נושא ומביא כדרךכו. במה דברים אמורים, בנושא על האדם; אבל על גבי בהמה לא יביא כלל, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל.

ג. אין מנהיגין את הבהמה במקל, ואין הסומה יוצא במקלו, ולא הרועה בתרמלו. ואין יוצאין בכסא אחר האיש ואחר האשה, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל; ואיש שהיו רבים צריכין לו, יוצאין בכסא אחריו, ומוציאין אותו על הכתף, אפלו באפריון.

ד. אין מוליכין את הסלם שלשוכך משוכך לשוכך, ברשות הרבים שמא יאמרו, לתקן גגו הוא מוליכו; אבל ברשות היחיד, מוליכו: אף על פי שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפלו בחדרי חדרים אסור, כאן התירו, מפני שמחת יום טוב.

ה. מי שהיו לו פרות על גגו, וצרך לפנותם למקום אחר לא יושיטם מגג לגג, ואפלו בגגין השווין, ולא ישלשלם בחבל מן החלונות, ולא יורידם בסלמות: שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל. אבל משילן אפלו דרך ארבה, ממקום למקום באותו הגג. שחט בהמה בשדה לא יביאנה לעיר במוט או במטה, אבל מביאה אברים אברים.

ו. כל שנאותין בו אפלו בחל אף על פי שאין נאותין בו ביום טוב, כגון תפלין מתר לשלחו לחברו ביום טוב; ואין צריך לומר דבר שנאותין בו ביום טוב, כגון יינות שמנים וסלתות, שמתר לשלחן. וכל דבר שאין נאותין בו בחל עד שיעשה בו מעשה שאסור לעשותו ביום טוב, אין משלחין אותו ביום טוב.

ז. פיצד: אין משלחין ביום טוב תבואה, לפי שאין נאותין בה בחל אלא אם כן טחן, ואסור לטחן ביום טוב; אבל משלחין קטניות, מפני שמבשילן ביום טוב או קולה אותן ואוכלן. ומשלחין בהמה חיה ועופות, אפלו חיים, מפני שמתר לשחט ביום טוב. וכן כל פיוצא בזה.

ח. כל דבר שמתר לשלחו ביום טוב כשישלחנו לחברו תשורה, לא ישלחנו בשורה; ואין שורה, פחותה משלושה בני אדם. פיצד: הרי ששלח לחברו בהמות או יינות ביד שלושה ארבעה בני אדם כאחד זה אחר זה, וכלן הולכין בשורה אחת הרי זה אסור, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל; שלח שלושה מינין ביד שלושה בני אדם כאחד, הרי זה מתר.

ט. המַעַרְב עָרֹבִי תַחֲוֹמִין לְיוֹם טוֹב הָרִי בְהִמָּתוֹ וְכָלְיוֹ וּפְרוּתָיו כְּמוֹהוּ, וְאֵין מוֹלִיכִין אוֹתָן אֶלָּא בְתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ שְׁמִמָּקוֹם עָרֹבֹו.

י. חֲפָצֵי הַפֶּקֶר, הָרִי הֵן כְּרָגְלֵי מִי שְׁזָכָה בָּהֶן. וְחֲפָצֵי הַגּוֹי קוֹנִין שְׁבִיתָה בְּמָקוֹמָן, וַיֵּשׁ לָהֶן אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ מְמָקוֹמָן גְּזָרָה, בְּעָלִים גּוֹי מְשׁוּם בְּעָלִים יִשְׂרָאֵל. פְּרוֹת שִׁינְצָאוּ חוּץ לְתַחֲוֹמָן וְחָזְרוּ, אֶפְלוּ בְּמִזִּיד לֹא הִפְסִידוּ אֶת מְקוֹמָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּאָדָם שִׁינְצָא בְּאַנָּס וְחָזַר בְּאַנָּס.

יא. הַמוֹסֵר בְּהִמָּתוֹ לִבְנוֹ, הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי הָאֵב. מְסָרָה לְרוּעָה, וְאֶפְלוּ נִתְּנָה לוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי הָרוּעָה. מְסָרָה לְשֵׁנֵי רוּעִים הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי בְּעָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָנָה אֶחָד מֵהֶן.

יב. מִי שְׁזָמַן אֶצְלוֹ אוֹרְחִים בְּיוֹם טוֹב, לֹא יוֹלִיכוּ בְיָדָם מְנוֹת לְמָקוֹם שָׁאִין בְּעַל הַסְּעוּדָה יָכוֹל לִילֵךְ בּוֹ, שֶׁכָּל הַסְּעוּדָה כְּרָגְלֵי בְּעַל הַסְּעוּדָה, לֹא כְּרָגְלֵי הָאוֹרְחִין אֶלָּא אִם כֵּן זָכָה לָהֶן אַחֵר בְּמְנוֹת אֵלוֹ, מַעַרְב יוֹם טוֹב.

יג. וְכֵן מִי שֶׁהָיוּ פְּרוּתָיו מִפְּקָדִין בְּעִיר אַחֶרֶת, וְעָרְבוּ בְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר לָבוֹא אֶצְלוֹ לֹא יָבִיאוּ לוֹ מִפְּרוּתָיו, שֶׁפְּרוּתָיו כְּמוֹהוּ אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בֵּיד אֵלוֹ שֶׁעָרְבוּ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁיחַד לָהֶן קָרַן זְוִית; אֲבָל אִם לֹא יַחַד לָהֶן קָרַן זְוִית, הָרִי הֵן כְּרָגְלֵי זֶה שֶׁהֵן מִפְּקָדִין אֶצְלוֹ.

יד. בּוֹר שְׁלִיחִיד, כְּרָגְלֵי בְּעָלָיו; וְשְׁלֹאוֹתָהּ הָעִיר, כְּרָגְלֵי אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר; וְשְׁלֵעוּלֵי בָּבֶל שֶׁהֵן מְסוּרִין לְכָל, כְּרָגְלֵי הַמַּמְלָא שֶׁכָּל מִי שֶׁמָּלָא מֵהֶן, מוֹלִיכִין לְמָקוֹם שֶׁהוּא מְהַלֵּךְ. נִהְרֹות הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲיִנֹות הַנוֹבְעִין, כְּרָגְלֵי כָּל אָדָם; וְאִם הָיוּ בָּאִין מִחוּץ לְתַחֲוֹם לְתוֹךְ הַתַּחֲוֹם, מִמְּלֹאִין מֵהֶן בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, בְּיוֹם טוֹב.

טו. שׁוֹר שְׁלֶרְעִי, כְּרָגְלֵי אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר; וְשׁוֹר שְׁלֶפֶטָם, כְּרָגְלֵי מִי שְׁלָקְחוּ לְשַׁחֲטוֹ בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שֶׁדַּעַת בְּעָלָיו לְמַכְרוֹ לְאֲנָשִׁים אֲחֵרִים חוּץ מֵאֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִפְּטָם וְהַכָּל שׁוֹמְעִין שְׁמָעוּ וּבָאִין לְקַחְתּוֹ. וְכֵן אִם שַׁחֲטוֹ בְּעָלָיו בְּיוֹם טוֹב וּמָכַר בְּשָׂרוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַלּוֹקָחִים מוֹלִיךְ מִנְתּוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ: מִפְּנֵי שֶׁדַּעַת בְּעָלָיו מַעַרְב יוֹם טוֹב כִּף הוּא, שִׁיקְחוּ מִמֶּנּוּ אֲנָשֵׁי עִירוֹת אַחֲרוֹת, וְנִמְצָא שׁוֹר זֶה כְּבוֹר שְׁלֵעוּלֵי בָּבֶל, שֶׁהוּא מְסוּר לְכָל.

טז. הַגִּחְלָת כְּרָגְלֵי בְּעָלֶיהָ, לֹא כְּרָגְלֵי שׁוֹאֲלָה; וְהַשְׁלֵהֶבֶת, כְּרָגְלֵי מִי שֶׁהִיא בְּיָדוֹ. לְפִיכָךְ הַמַּדְלִיק נֵר אוֹ עֵץ מִחִבְרוֹ, מוֹלִיכוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ.

יז. הַשׁוֹאֵל כָּלִי מִחִבְרוֹ מַעַרְב יוֹם טוֹב אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לוֹ אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב, הָרִי הוּא כְּרָגְלֵי הַשׁוֹאֵל. שְׁאֵלוֹ מִמֶּנּוּ בְּיוֹם טוֹב אֵף עַל פִּי שֶׁדָּרְכוּ תָמִיד לְשֹׂאֵל מִמֶּנּוּ כָּלִי בְּכָל יוֹם טוֹב, הָרִי הוּא כְּרָגְלֵי הַמַּשְׁאִיל.

יח. שְׁנַיִם שֶׁשְׁאֵלוּ חִלּוּק אֶחָד, הָאֶחָד שְׁאֵלוֹ מִמֶּנּוּ שִׁיתְּנוּ לוֹ שְׁחָרִית וְהַשֵּׁנִי שְׁאֵלוֹ מִמֶּנּוּ שִׁיתְּנוּ לוֹ עֶרְבִית הָרִי כָּלִי זֶה כְּרָגְלֵי שְׁנֵי הַשׁוֹאֲלִים, וְאִינָם מוֹלִיכִים אוֹתוֹ אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁשְׁנֵיהֶם יְכוּלִין לְהֵלֵךְ בּוֹ.

יט. כִּיצַד: הָרִי שֶׁעָרַב הָרֵאשׁוֹן בְּרַחוּק אֵלָּף אִמָּה מִמָּקוֹם

החלוק לַמִּזְרַח, וְעָרַב הַשָּׁנִי בְּרִחוּק חֲמֵשׁ מֵאוֹת אָמָה מִמָּקוֹם
הַחֲלֹק לַמַּעֲרָב כְּשֶׁלֹּקַח הָרָאשׁוֹן הַחֲלֹק, אֵינּוּ מוֹלִיכֻ בַּמִּזְרַח
אֶלָּא עַד אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת אָמָה מִמָּקוֹם הַחֲלֹק, שֶׁהוּא סוֹף
הַתְּחוּם שֶׁיִּכּוֹל זֶה שָׁעָרַב בַּמַּעֲרָב לְהֵלֶךְ בּוֹ; וּכְשִׁיקַח הַשָּׁנִי כָּלִי
זֶה, אֵינּוּ מוֹלִיכֻ בַּמַּעֲרָב אֶלָּא עַד אֶלֶף אָמָה מִמָּקוֹם הַכָּלִי,
שֶׁהוּא סוֹף הַתְּחוּם שֶׁיִּכּוֹל זֶה שָׁעָרַב בַּמִּזְרַח לְהֵלֶךְ בּוֹ. לְפִיכֶן
אִם עָרַב זֶה בְּרִחוּק אֲלָפִים אָמָה מִן הַחֲלֹק לַמִּזְרַח, וְזֶה בְּרִחוּק
אֲלָפִים אָמָה לַמַּעֲרָב הָרִי אֵלּוּ לֹא יִזְיוּהוּ מִמָּקוֹמוֹ.

ב. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁשָּׂאלָה מִחֲבֵרְתָּהּ מִים אוֹ מֶלַח, וְלָשָׂה בֶּהֱן
עִיסָתָה אוֹ בִשְׁלָה בֶּהֱן תִּבְשִׁיל הָרִי הָעִיסָה אוֹ הַתִּבְשִׁיל, כְּרָגְלִי
שְׁתִּיחֶהָ. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁלְקָחוּ בְּהֵמָה בְּשִׁתְפוּת, וְשִׁחְטוּהָ בְּיוֹם טוֹב
אֶף עַל פִּי שֶׁלְקָח כָּל אֶחָד מִנֵּתוֹ, הָרִי כָּל הַבָּשָׂר כְּרָגְלִי שְׁנִיחֶהָ.

כא. אֲבָל אִם לָקָחוּ חֲבִית בְּשִׁתְפוּת, וְחָלְקוּ אוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב הָרִי
חָלְקוּ שְׁלֹכָל אֶחָד כְּרָגְלִיו: הוּאִיל וּתְחוּמֵי מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים,
יֵשׁ בְּרִירָה בֶּהֱן, וְנִחְשָׁב כְּאִלּוּ חֵלֶק שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה הִיָּה בְּרוּר לוֹ
וּמִבְדָּל בַּחֲבִית מִעָרַב יוֹם טוֹב, וּכְאִלּוּ לֹא הִיָּה מִעָרַב. וְאֵין אֶתָּה
יָכוֹל לוֹמַר כֵּן בַּבְּהֵמָה, שֶׁחֵלֶק זֶה שֶׁהִגִּיעַ, אִפְּלוּ נִחְשָׁב אוֹתוֹ
שֶׁהִיָּה מִבְדָּל בַּבְּהֵמָה מִבְּעָרַב, וּכְאִלּוּ הִיָּה בְּרוּר הָרִי יֵנֶק מִחֲלָקוֹ
שֶׁלְחִבְרוֹ כְּשֶׁהִיָּתָה הַבְּהֵמָה קִיָּמָה, שֶׁכָּל אֲבָרֶיהָ יוֹנְקִין זֶה מִזֶּה
וְנִמְצָא כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר מִעָרַב מִחֲלָקוֹ וְחֵלֶק חֲבֵרוֹ; לְפִיכֶן הֵן
כְּרָגְלִי שְׁנִיחֶהָ.

הַלְבוּת שְׁבִיתַת יוֹם טוֹב פֶּרֶק ו

א. יוֹם טוֹב שֶׁחָל לְהִיּוֹת עָרַב שַׁבָּת, אֵין אוֹפִין וּמִבְשִׁילִין בְּיוֹם
טוֹב מֵה שֶׁהוּא אוֹכֵל לְמַחֵר בַּשַּׁבָּת; וְאִסּוּר זֶה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים,
כְּדִי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְבִשָּׁל בְּיוֹם טוֹב לַחֹל: שֶׁקָּל וְחִמּוּר הוּא לְשַׁבָּת
אֵינּוּ מִבְשִׁיל, כָּל שֶׁכֵּן לַחֹל. לְפִיכֶן אִם עָשָׂה תִּבְשִׁיל מִעָרַב יוֹם
טוֹב שִׁיחֶיהָ סוּמָךְ עָלָיו וּמִבְשִׁיל וְאוֹפֶה בְּיוֹם טוֹב לְשַׁבָּת, הָרִי זֶה
מִתֵּר; וְתִבְשִׁיל זֶה שְׁסוּמָךְ עָלָיו, הוּא הַנִּקְרָא עֲרוּבֵי תִּבְשִׁילִין.

ב. וְלָמָּה נִקְרָא עֲרוּב: שֶׁכָּשֶׁם שֶׁהָעֲרוּב שָׁעוּשִׁין בַּחֲצֵרוֹת
וּבִמְבוֹאוֹת עָרַב שַׁבָּת מִשּׁוּם הֶפֶר, כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּם
שֶׁמִּתֵּר לְהוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת בַּשַּׁבָּת כֵּךְ זֶה הַתִּבְשִׁיל מִשּׁוּם
הֶפֶר וְזִכְרוֹן, כְּדִי שֶׁלֹּא יִדְמוּ וַיִּחְשְׁבוּ שֶׁמִּתֵּר לְאַפּוֹת בְּיוֹם טוֹב
מֵה שֶׁאֵינּוּ נֶאֱכָל בּוֹ; וְלְפִיכֶן נִקְרָא תִּבְשִׁיל זֶה עֲרוּבֵי תִּבְשִׁילִין.

ג. עֲרוּבֵי תִּבְשִׁילִין שֶׁעוּרוּ אֵין פָּחוֹת מִכִּזִּית, בֵּין לְאַחַד בֵּין
לְאַלְפִים. וְאֵין עוֹשִׂין עֲרוּב זֶה לֹא בַּפֶּת וְלֹא בְּרִיפּוֹת וְכִיּוֹצֵא
בֶּהֱן, אֶלָּא בַּתִּבְשִׁיל שֶׁהוּא פֶּרֶפֶרֶת, כְּגוֹן בָּשָׂר וְדָגִים וּבִיּוֹצִים
וְכִיּוֹצֵא בֶּהֱן. וְאִפְּלוּ עֲדָשִׁים שֶׁבְשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאִפְּלוּ שְׁמִנּוּנִית
שֶׁעַל גְּבִי הַסִּפִּין שְׁחוֹתְכִין בָּהּ הַצָּלִי: גּוֹרְדוֹ; אִם יֵשׁ בּוֹ כִּזִּית,
סוּמָךְ עָלָיו מִשּׁוּם עֲרוּבֵי תִּבְשִׁילִין.

ד. תִּבְשִׁיל שֶׁאֱמָרוּ לַעֲנִין עֲרוּב זֶה אִפְּלוּ צָלִי אוֹ שָׁלוֹק, אִפְּלוּ
כִּבּוּשׁ אוֹ מַעֲשָׂן; אִפְּלוּ דָגִים קִטְנִים שֶׁהִדִּיחַן בַּחֲמִין, וְהִדְחָתָן
הִיא בְשׁוּלָן לְאַכִּילָה הָרִי הוּא סוּמָךְ עָלֶיהָ.

ה. וְצִרִיךְ שִׁיחֶיהָ עֲרוּב זֶה מִצּוֹי, עַד שִׁיאֲפֶה כָּל שֶׁהוּא צִרִיךְ
לְאַפּוֹת וַיִּבְשָׁל כָּל שֶׁהוּא צִרִיךְ לְבִשָּׁל וַיִּחַם חֲמִין כָּל שֶׁהוּא

צָרִיךְ ; וְאִם נֹאכֵל הָעֶרֹוב אוֹ אֶבֶד אוֹ נִשְׁרָף, קִדָּם שִׁיבֶשֶׁל אוֹ יֵאָפֶה הָרִי זֶה אֲסוּר לֶאֱפוֹת וּלְבִשֵּׁל אוֹ לְהַחֵם אֲלֵא מֶה שֶׁהוּא אוֹכֵל בְּיוֹם טוֹב בְּלֶבֶד. הַתְּחִיל בַּעֲיִסְתּוֹ אוֹ בַּתְּבִשְׁלּוֹ, וְנֹאכֵל הָעֶרֹוב אוֹ אֶבֶד הָרִי זֶה גּוֹמֵר.

ו. הַמְנִיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין כְּדִי שִׁיִּסְמַךְ עֲלֵיהֶם הוּא וְאַחֲרֵיהֶם, צָרִיךְ לְזַכּוֹת לָהֶן כְּדֶרֶךְ שְׁמֻזָּכָה בַּעֲרֹובֵי שַׁבָּת. וְכָל שְׁזֻזָּכָה בַּעֲרֹובֵי שַׁבָּת, זֻכָּה בַּעֲרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין ; וְכָל שְׂאִינוֹ זֻכָּה בְּאוֹתוֹ עֶרֹוב, אֵינוֹ זֻכָּה בָּזֶה.

ז. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאֵלוֹ שְׁזָכָה לָהֶן, מִעֶרֶב יוֹם טוֹב ; אֲבָל הֵן צָרִיכִין לִידַע שֶׁכָּבֶד זָכָה לָהֶן אַחֵר וְעֶרֶב לָהֶן, וְאַחֵר כֶּךָ יִסְמְכוּ עָלָיו וִיבִשְׁלוּ וִיאָפוּ : אֵף עַל פִּי שְׂלֵא יִדְעוּ אֲלֵא בְּיוֹם טוֹב, הָרִי אֵלּוֹ מִתְרִין. וַיֵּשׁ לוֹ לְאָדָם לְעֶרֶב עַל כָּל הָעִיר וְעַל כָּל הַקְּרוֹב אֲלֵיהָ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, וּלְמַחֵר מִכְרִיז וְאוֹמֵר, כָּל מִי שְׂלֵא הִנִּיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין, יִסְמַךְ עַל עֶרֹובֵי.

ח. הַמְנִיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין, חַיֵּב לְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בַּמִּצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֶרֹוב. וְאוֹמֵר בַּעֲרֹוב זֶה יִתֵּר לִי לֶאֱפוֹת וּלְבִשֵּׁל מִיּוֹם טוֹב שֶׁלְּמַחֵר לַשַּׁבָּת ; וְאִם זָכָה בּוֹ לְאַחֲרֵים, אוֹמֵר יִתֵּר לִי וּלְפִלוֹנִי וּלְפִלוֹנֵי אוֹ לְאַנְשֵׁי הָעִיר כֻּלָּם לֶאֱפוֹת וּלְבִשֵּׁל מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת.

ט. מִי שְׂלֵא הִנִּיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין, וְלֹא הִנִּיחוֹ לוֹ אַחֲרֵים כֶּשֶׁם שֶׁאֲסוּר לוֹ לְבִשֵּׁל וּלְאֶפֶת, כֶּךָ קִמְחוֹ וּמֵאָכְלוֹ אֲסוּר. וְאַסוּר לְאַחֵר שֶׁהִנִּיחַ לַעֲצֻמוֹ לְבִשֵּׁל וּלְאֶפֶת לְזֶה שְׂלֵא הִנִּיחַ, עַד שִׁיקְנָה לוֹ, שֶׁנִּמְצָא זֶה מִבִּשֵּׁל וְאוֹפֶה שָׁלוֹ, שֶׁהָרִי קָנָהוּ ; וְאִם רָצָה, יִתֵּן אַחֵר כֶּךָ לְזֶה שְׂלֵא הִנִּיחַ, בַּמִּתְנָה.

י. מִי שְׂלֵא הִנִּיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין, וּבִשֵּׁל וְאָפֶה לֶאֱכֹל בּוֹ בְּיוֹם וְהוֹתִיר, אוֹ שְׁזַמֵּן אוֹרְחִים וְלֹא בָּאוּ הָרִי זֶה אוֹכֵל הַמוֹתֵר לְמַחֵר. וְאִם הָעֲרִים, הָרִי זֶה אֲסוּר לֶאֱכֹלוֹ ; עֹבֵר וְאָפֶה וּבִשֵּׁל לַשַּׁבָּת, אֵין אוֹסְרִין עָלָיו. וְלָמָּה הִחְמִירוּ וְאָסְרוּ עַל הַמַּעֲרִים וְלֹא אָסְרוּ עַל הַמִּזִּיד שְׂאֵם תִּתִּיר לַמַּעֲרִים, נִמְצָאוּ הַכֹּל מַעֲרִימִין, וַיִּשְׁתַּקַּע שֵׁם עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין. אֲבָל הַמִּזִּיד אֵינוֹ מִצּוּי ; וְאִם עֹבֵר הַיּוֹם, לֹא יַעֲבֹר פַּעַם אַחֶרֶת.

יא. שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁחָלוּ בַּחֲמִישֵׁי וְעֶרֶב שַׁבָּת, עוֹשֶׂה עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין מִיּוֹם רְבִיעִי שֶׁהוּא עֶרֶב יוֹם טוֹב ; שִׁכַּח וְלֹא הִנִּיחַ, מִנִּיחוֹ בְּרֵאשׁוֹן וּמִתְנָה. פִּיֶּצֶד : מְנִיחַ עֶרֹובֵי תְּבִשְׁיָלִין בְּיוֹם חֲמִישִׁי, וְאוֹמֵר אִם הַיּוֹם יוֹם טוֹב וּלְמַחֵר חֵל, לְמַחֵר אֲבִשֵּׁל וְאוֹפֶה לַשַּׁבָּת וְאֵינוֹ צָרִיךְ כָּלוּם ; וְאִם הַיּוֹם חֵל וּלְמַחֵר יוֹם טוֹב, בַּעֲרֹוב זֶה יִתֵּר לִי לֶאֱפוֹת וּלְבִשֵּׁל לְמַחֵר מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת.

יב. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, הָיוּ לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי כָּלְכָלוֹת שֶׁלְטָבֵל בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן אוֹמֵר אִם הַיּוֹם חֵל, תִּהְיֶה זֶה תְּרוּמָה עַל זֶה, וְאִם הַיּוֹם קִדְּשׁ, אֵין בְּדִבְרֵי כָלוּם ; וְקוֹרֵא עָלֶיהָ שֵׁם, וּמְנִיחָהּ. וּלְמַחֵר בִּשְׁנֵי חוּזֵר וְאוֹמֵר אִם הַיּוֹם קִדְּשׁ, אֵין בְּדִבְרֵי כָלוּם, וְאִם הַיּוֹם חֵל, תִּהְיֶה זֶה תְּרוּמָה עַל זֶה ; וְקוֹרֵא עָלֶיהָ שֵׁם וּמְנִיחָהּ, כְּדֶרֶךְ שֶׁקָּרָא עָלֶיהָ בְּרֵאשׁוֹן, וּמְנִיחַ אֶת זֶה שֶׁקָּרָא עָלֶיהָ שֵׁם תְּרוּמָה, וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁנִיָּה.

יג. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁלְגָלְיוֹת. אֲבָל בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁלְרֵאשׁ הַשָּׁנָה אִם שִׁכַּח וְלֹא הִנִּיחַ בְּיוֹם

רביעי, שוב אינו מניח; אלא סומך על אחרים, אם ערכו עליו, או מקנה למי שערב, או יהיה אסור לאפות ולבשל לשבת. וכן אם שכח ולא הפריש תרומה מיום רביעי, שוב אינו מפריש עד מוצאי שבת.

יד. כל הדברים האלו שאמרנו, היו בזמן שהיו בית דין של ארץ ישראל מקדשין על הראיה, והיו בני הגליות עושין שני ימים כדי להסתלק מן הספק, לפי שלא היו יודעין יום שקדשו בו בני ארץ ישראל. אבל היום, שבני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין עליו, אין יום טוב שני להסתלק מן הספק, אלא מנהג בלבד. ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה, לא ערובי תבשילין ולא ערובי חצרות ולא שתופי מבואות; ואינו מעשר הטבל על תנאי: אלא הכל מערב יום טוב בלבד.

טו. כשם שמצוה לכבד שבת ולענגה, כך כל ימים טובים שנאמר "לקדוש ה' מכבד" (ישעיהו נח, יג), וכל ימים טובים נאמר בהן "מקרא-קדש" (ויקרא כג, ז-לו); וכבר בארנו הכבוד והענוג בהלכות שבת. וכן ראוי לאדם שלא יסעד בערפי ימים טובים מן המנחה ומעלה בערב שבת, שדבר זה בכלל הכבוד. וכל המבזה את המועדות, כאלו נטפל לעבודה זרה.

טז. שבעת ימי הפסח ושמחת ימי החג עם שאר ימים טובים, כלם אסורים בספד ותענית. וחיב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו, שנאמר "ושמחת, בחגך . . ." (דברים טז, יד). אף על פי שהשמחה האמורה כאן, היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארים בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה, לשמח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד בראוי לו.

יז. פיצד: הקטנים, נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות; והנשים, קונה להן בגדים ותכשיט כפי ממונו; והאנשים, אוכלין בשר ושותין יין, שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא ביין. וכשהוא אוכל ושותה, חיב להאכיל לגר ליתום ולא למנה עם שאר העניים האמללים. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה, אלא שמחת פרסו. ועל אלו נאמר "זבחיהם כלחם אונים להם, כל-אכליו יטמאו: כי-לחמם לנפשם" (הושע ט, ד); ושמחה כזו קלון היא להם, שנאמר "וזריתי פרש על-פניכם, פרש חגיכם" (מלאכי ב, ג).

יח. אף על פי שאכילה ושתיה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כלו אלא כך היא הדת: בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ומתפללין וקוראין בתורה בענין היום; וחוזרין לבתיהם, ואוכלין. והולכין לבתי מדרשות, קורין ושונין עד חצי היום; ואחר חצי היום, מתפללין תפלת המנחה, וחוזרין לבתיהן לאכל ולשתות, שאר היום עם הלילה.

יט. כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, לא ימשך ביין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר שכל שיוסיף בזה ירבה במצוה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש, אינה שמחה אלא הוללות וסכלות. ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות, אלא על

הַשְׁמָחָה שֵׁישׁ בָּהּ עֲבֹדֶת יוֹצֵר הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר "תַּחַת, אֲשֶׁר לֹא-
עֲבַדְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, בַּשְּׁמָחָה, וּבטוֹב לֵבָב" (דברים כח, מז), הֵיא
לְמַדְתָּ שֶׁהַעֲבֹדָה בַּשְּׁמָחָה. וְאִי אִפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת ה' לֹא מִתּוֹךְ
שְׁחוֹק, וְלֹא מִתּוֹךְ קִלּוֹת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂכָרוֹת.

ב. חִיבִין בֵּית דִּין לְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִים בְּרִגְלִים, שִׁיְהִיו מְסַבְּבִין
וּמַחֲפָשִׁין בְּגִנוֹת וּבַפְּרָדִסִּים וְעַל הַנְּהָרוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹא יִתְקַבְּצוּ
לֵאכֹל וּלְשִׁתּוֹת שָׁם אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וַיָּבֹאוּ לִידֵי עֲבָרָה. וְכֵן
יִזְהִירוּ עַל דְּבַר זֶה לְכָל הָעָם, כְּדֵי שֶׁלֹא יִתְעַרְבוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים
בַּבָּתִּים לַשְּׁמָחָה, וְלֹא יִמְשְׁכוּ בֵּינָם, שְׂמָא יָבֹאוּ לִידֵי עֲבָרָה.

בא. יָמִים שְׁבִין רֹאשׁוֹן וּשְׁבִיעִי שֶׁלִּפְסָח וְרֹאשׁוֹן וּשְׁמִינִי שֶׁלַּח
הַסִּכּוֹת, וְהֵן בְּגוֹלָה אַרְבַּעַה בְּתוֹךְ הַפֶּסַח וּחֲמִשָּׁה בְּתוֹךְ הַחֹג הֵם
הַנִּקְרָאִין חֲלוֹ שְׁלֹמוֹעַד, וְנִקְרָאִין מוֹעֵד. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵם חִיבִין
בַּשְּׁמָחָה וְאַסוּרִין בַּסֶּפֶד וְתַעֲנִית, מִתּוֹר לְסֶפֶד בָּהֶן תִּלְמִיד חֲכָמִים
בַּפָּנִי; אֲבָל אַחֵר שִׁיקְבֵּר, אֲסוּר לְסֶפֶדוֹ בָּהֶן. וְאֵין צָרִיךְ לֹמַר
בְּרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים וּחֲנֻכָּה וּפּוּרִים, שֶׁסּוֹפְדִין בָּהֶן תִּלְמִיד חֲכָמִים
בַּפָּנִי, אֵף עַל פִּי שִׁימִים אֱלוֹ אֲסוּרִין בַּסֶּפֶד וְתַעֲנִית; אֲבָל לְאַחֵר
קְבוּרָה, אֲסוּר לְסֶפֶד בָּהֶן.

בב. אֵין מְנִיחִין מִטַּת הַמֶּת בְּרָחוּב בַּמוֹעֵד, שֶׁלֹא לְהַרְגִּיל אֶת
הַסֶּפֶד, אֲלֹא מִבֵּיתוֹ לְקַבְּרוֹ. וְאֵין מִתְאַבְּלִין בַּמוֹעֵד; וְכֵן אֵין
קוֹרְעִין וְלֹא מִבְּרִין וְלֹא חוֹלְצִין הַכֶּתֶף בַּמוֹעֵד עַל הַמֶּת, אֲלֹא
קְרוֹבֵיו שֶׁהֵן חִיבִין לְהִתְאַבֵּל עָלָיו. וְאִם הָיָה חָכֵם אוֹ אָדָם
כָּשֶׁר, אוֹ שֶׁהָיָה עוֹמֵד בַּשַּׁעַת נְטִילַת נִשְׁמָה הָיָה זֶה קוֹרֵעַ עָלָיו
בַּמוֹעֵד, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קְרוֹב. וְאֵין קוֹרְעִין בְּיוֹם טוֹב שְׁנֵי
כָּלָל, וְאִפְלוּ קְרוֹבֵיו שְׁלֵמַת.

בג. נָשִׁים בַּמוֹעֵד לִפְנֵי הַמֶּת, מַעֲנוֹת; אֲבָל לֹא מְטַפְּחוֹת, וְלֹא
מְקוֹנְנוֹת. נִקְבֵּר הַמֶּת, אֵינָן מַעֲנוֹת. בְּרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים וּחֲנֻכָּה
וּפּוּרִים בִּפְנֵי הַמֶּת מַעֲנוֹת וּמְטַפְּחוֹת, אֲבָל לֹא מְקוֹנְנוֹת. אִי זֶה
הוּא עֲנוּי, שֶׁכֵּלֶן עוֹנוֹת כְּאַחַת; קִינָה, אַחַת אוֹמֶרֶת וְכֵלֶן עוֹנוֹת.
וְאַסוּר לְאָדָם שִׁיעוּרָר עַל מֵתוֹ קִדָּם לְרַגֵּל שְׁלוֹשִׁים יוֹם, כְּדֵי
שֶׁלֹא יָבֹא הָרַגֵּל וְהוּא נֶעְצֵב וְלָבוֹ דּוֹאֵג מִזְכְּרוֹן הַצַּעַר; אֲלֹא
יִסִּיר הַדָּאָגָה מִלָּבוֹ, וַיִּכּוֹן דַּעְתּוֹ לַשְּׁמָחָה.